

Sygn. akt III AUa 368/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 czerwca 2012 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu Wydział III

Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Stanisława Kubica (spr.)
Sędziowie:	SSA Barbara Pauter SSA Barbara Staśkiewicz
Protokolant:	Monika Horabik

po rozpoznaniu w dniu 6 czerwca 2012 r. we Wrocławiu

sprawy z wniosku E. L.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

o emeryturę

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

od wyroku Sądu Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy

z dnia 15 grudnia 2011 r. sygn. akt V U 1063/11

zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że odwołanie oddala.

UZASADNIENIE

Wnioskodawczyni E. L. w odwołaniu od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. z dnia 2 sierpnia 2011r. odmawiającej jej prawa do emerytury, domagała się jej zmiany w kierunku przyznania prawa do emerytury i zaliczenie jej okresu przebywania na urlopie wychowawczym od dnia 7 marca 1984r. do 12 listopada 1993 r. do okresu podlegania ubezpieczeniu społecznemu z tytułu pozostawania w stosunku pracy.

W odpowiedzi na odwołanie pozwany organ rentowy wniósł o jego oddalenie z uwagi na brak podstaw do jego uwzględnienia.

W piśmie z dnia 14 grudnia 2011 r. w odpowiedzi na polecenie Sądu Okręgowego organ rentowy wskazał hipotetyczne wylczenie okresów pracowniczych sporządzone w myśl uchwały Sądu Najwyższego z 18 maja 2011 r. (IUZP 1/11). Podał, że łącznie udowodnione okresy pracownicze z uwzględnieniem okresu urlopu wychowawczego ograniczonego do wymiaru 6 lat wynoszą 28 lat i 11 miesięcy okresów składkowych i nieskładkowych. Łącznie udowodnione okresy

pracownicze po uwzględnieniu nauki w szkole wyższej w wymiarze 4 lat i 6 miesięcy okresów składkowych wynoszą 33 lata i 5 miesięcy. Na rozprawie w dniu 15 grudnia 2011 r. wnioskodawczyni wskazała, że w dniu 13 grudnia 2008 r. ukończyła 55 lat i na dzień 31 grudnia 2008r. miała staż pracy wynoszący 30 lat.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny w sprawie: wnioskodawczyni E. L. urodzona (...) była zatrudniona: od 6 września 1972r. do 31 marca 1973 r. w Pogotowiu Ratunkowym we W., od 1 czerwca 1978r. do 31 grudnia 1979 r. w Wydziale Rolnictwa, Gospodarki Żywnościowej i Leśnictwa Urzędu Województwa (...) i Miasta W., od 1 stycznia 1980 r. do 31 grudnia 1982 r. w (...) we W., od 3 stycznia 1983 r. do 12 listopada 1993r. w Gminnej Spółdzielni (...) w R., od 7 lutego 1995r. do 17 listopada 1996 r. w (...) Bank SA w L., od 18 listopada 1996 r. do nadal w (...) spółce z o.o. w P.. W okresie od 1 października 1973 r. do 13 marca 1978 r. wnioskodawczyni studiowała na Wydziale Zootechnicznym Akademii Rolniczej we W.. Ukończyła naukę w wymiarze określonym w programie studiów. Ubezpieczona E. L. urodziła trójkę dzieci: - A. M. w dniu (...), A. B. w dniu (...), P. P. w dniu (...). Z urlopu wychowawczego korzystała w okresie: od 7 marca 1984 r. do 18 marca 1986 r., od 23 lipca 1986 r. do 23 lipca 1989 r. oraz od 27 listopada 1989 r. do 18 marca 1993 r. Od 19 marca do 12 listopada 1993 r. oraz od 16 do 19 sierpnia 1995 r. przebywała na urlopie bezpłatnym. W dniu 14 lipca 2011 r. E. L. złożyła wniosek o emeryturę.

Organ rentowy przyjął za udowodnione na dzień 1 lipca 2011 r. następujące okresy składkowe i nieskładkowe:

1) **składkowe:** okresy zatrudnienia z wyłączeniem urlopów wychowawczych: 6 września 1972r. – 31 marca 1973 r., 1 czerwca 1978 r. – 31 grudnia 1979 r., 1 stycznia 1980 r. – 31 grudnia 1982 r., 3 stycznia 1983 r. – 6 marca 1984 r., 19 marca 1986 r. – 22 lipca 1986 r., 24 lipca 1989 r. – 26 listopada 1989 r., 7 lutego 1995 r. – 15 sierpnia 1995 r., 20 sierpnia 1995 r. – 17 listopada 1996 r., 18 listopada 1996 r. – 30 czerwca 2011 r. Łączny wymiar okresów składkowych wynosi: 22 lata, 5 miesięcy i 25 dni;

2) **nieskładkowe:** 1 października 1973 r. – 31 marca 1978 r. (okres studiów), 7 marca 1984 r. – 18 marca 1986 r., 23 lipca 1986 r. – 23 lipca 1989 roku, 27 listopada 1989 r. – 18 marca 1993 r. (okresy urlopów wychowawczych), 5 czerwca 1995 r. – 9 czerwca 1995 r., 7 września 1995 r. – 8 września 1995 r., 18 września 1995 r. – 18 września 1995 r., 16 października 1995 r., - 24 października 1995 r., 10 stycznia 1996 r. – 12 stycznia 1996 r., 15 stycznia 1996r. – 19 stycznia 1996 r., 19 lutego 1996 r. – 23 lutego 1996 r., 12 marca 1996 r. – 18 marca 1996 r., 20 września 1996 r. – 27 października 1996 r., 18 lutego 1997 r. – 18 lutego 1997 r., 10 marca 1997 r. – 10 maja 1997 r., 18 kwietnia 2000r. – 5 maja 2000 r., 21 marca 2001 r. – 23 marca 2001 r., 4 kwietnia 2001r. – 31 maja 2001 r., 6 lutego 2002 r. – 15 lutego 2002 r., 8 listopada 2006 r. – 10 listopada 2006 r., 4 lipca 2007 r. – 5 lipca 2007 r., 10 października 2007 r. – 12 października 2007 r., 22 października 2008 r. – 31 października 2008 r., 21 stycznia 2009 r. – 31 stycznia 2009 r., 9 marca 2009 r. – 20 marca 2009 r., 27 października 2009 r. – 31 grudnia 2009 r., 26 października 2010 r. – 5 listopada 2010 r.

Łączny wymiar okresów nieskładkowych wynosi: 13 lat, 9 miesięcy i 20 dni, które zgodnie z art. 5 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych zostały ograniczone do 1/3 udowodnionych okresów składkowych i wynoszą 7 lat, 5 m-cy i 28 dni. Ogólny wymiar okresów składkowych i nieskładkowych wynosi: 29 lat, 11 m-cy i 23 dni.

Wyliczenie zgodnie z treścią uchwały Sądu Najwyższego z dnia 18 maja 2011r. (IUZP 1/11) przedstawia się następująco:

1) łącznie udowodnione okresy pracownicze z uwzględnieniem okresu urlopu wychowawczego ograniczonego do wymiaru 6 lat wynoszą 28 lat i 11 miesięcy okresów składkowych i nieskładkowych;

2) łącznie udowodnione okresy pracownicze po uwzględnieniu nauki w szkole wyższej w wymiarze 4 lat i 6 miesięcy okresów nieskładkowych wynoszą 33 lata i 5 miesięcy.

Przy tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy wyrokiem z dnia 15 grudnia 2011 r. zmienił decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. z dnia 2 sierpnia 2011 roku w ten sposób, że przyznał wnioskodawczyni E. L. prawo do emerytury od dnia 1 lipca 2011 roku.

W uzasadnieniu do wyroku Sąd Okręgowy wskazał, iż w niniejszej sprawie sporna była kwestia, czy okresy urlopu wychowawczego (wcześniej: bezpłatnego urlopu dla matek pracujących, opiekujących się małymi dziećmi), z którego wnioskodawczyni korzystała w okresach: od 7 marca 1984 r. do 18 marca 1986 r., od 23 lipca 1986 r. do 23 lipca 1989 r. oraz od 27 listopada 1989 r. do 18 marca 1993 r., co daje łącznie 8 lat, 3 miesiące i 10 dni mogą być uznane – zgodnie z żądaniem ubezpieczonej – za okresy składkowe i tym samym wliczone w całości do stażu ubezpieczeniowego E. L., czy też należy traktować je jak nieskładkowe i ograniczyć do 1/3 okresów składkowych, jak to uczynił organ rentowy. Sąd Okręgowy powołał w treści uzasadnienia uchwałę Sądu Najwyższego z 18 maja 2011 r. (IUZP 1/11) zgodnie z którą okresy bezpłatnego urlopu dla matek pracujących, opiekujących się małymi dziećmi a następnie urlopu wychowawczego – wykorzystane przed dniem 1 stycznia 1999 r. – są od dnia 28 stycznia 1972 r. okresem podlegania ubezpieczeniu społecznemu z tytułu pozostawania w stosunku pracy w rozumieniu art. 29 ust. 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Sąd Okręgowy wskazał, iż biorąc pod uwagę treść cytowanej uchwały Sądu Najwyższego uznał, że wnioskodawczyni spełnia warunki do przyznania wcześniejszej emerytury na podstawie art. 29 ust. 1 i 2 w zw. z art. 46 ust. 1 cytowanej ustawy. Jak wynika bowiem z poczynionych w niniejszej sprawie ustaleń faktycznych, w dniu 13 grudnia 2008 r. ukończyła ona 55 lat i jak wynika z wyliczeń organu rentowego zgodnie z treścią cytowanej uchwały Sądu Najwyższego, przedstawionych w piśmie z 14 grudnia 2011 r. łącznie udowodnione okresy pracownicze z uwzględnieniem okresu urlopu wychowawczego ograniczonego do wymiaru 6 lat wynoszą 28 lat i 11 miesięcy okresów składkowych i nieskładkowych, a łącznie udowodnione okresy pracownicze po uwzględnieniu nauki w szkole wyższej w wymiarze 4 lat i 6 miesięcy okresów nieskładkowych wynoszą 33 lata i 5 miesięcy. Zważywszy zatem, że E. L. spełnia pozostałe warunki określone w przepisie art. 29 ustawy emerytalnej, tj. ostatnio, przed zgłoszeniem wniosku o emeryturę była pracownikiem oraz w okresie ostatnich 24 miesięcy podlegania ubezpieczeniu społecznemu pozostawała w stosunku pracy co najmniej przez 6 miesięcy, Sąd Okręgowy uznał, że przysługuje jej prawo do emerytury na podstawie art. 29 ust. 1 i 2 w zw. z art. 46 ust. 1 ustawy emerytalnej. Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał wnioskodawczyni E. L. prawo do emerytury od dnia 1 lipca 2011 r., tj. od miesiąca złożenia wniosku o emeryturę.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł pozwany organ rentowy, który zaskarżając wyrok w całości zarzucił mu naruszenie prawa materialnego przez jego błędną wykładnię, a w szczególności art. 29 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, poprzez uznanie, że ubezpieczona spełnia przesłanki do nabycia prawa do emerytury, w sytuacji gdy zarówno na dzień 31 grudnia 2008r. wykazała łącznie 27 lat okresów składkowych i nieskładkowych, wobec wymaganych 30 lat. Wskazując na powyższy zarzut pozwany organ rentowy wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje

Apelację organu rentowego zasługuje na uwzględnienie.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego dokonana przez Sąd Okręgowy ocena faktyczna i prawna w niniejszej sprawie, co zasadnie zauważył apelujący, nie zasługuje na akceptację.

Sąd Apelacyjny orzeka reformatoryjnie, jeżeli po rozpoznaniu sprawy w granicach apelacji uzna sprawę za dostatecznie wyjaśnioną. Sąd ten orzeka na podstawie materiału zebranego w postępowaniu w pierwszej instancji oraz w postępowaniu apelacyjnym /art.382 kpc/.

Istota sporu w niniejszej sprawie sprowadzała się do ustalenia czy wnioskodawczyni spełniła wszystkie przesłanki do nabycia prawa do emerytury zgodnie z treścią przepisu art. 29 ustawy emerytalnej.

Zgodnie z przepisem art. 29 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2004, Nr 39, poz. 353 z późn. zm.) ubezpieczeni urodzeni przed dniem 1 stycznia 1949 r., którzy nie osiągnęli wieku emerytalnego określonego w art. 27 pkt 1, mogą przejść na emeryturę: kobieta – po osiągnięciu wieku 55 lat, jeżeli ma co najmniej 30-letni okres składkowy i nieskładkowy albo jeżeli ma co

najmniej 20-letni okres składkowy i nieskładkowy oraz została uznana za całkowicie niezdolną do pracy. W myśl ust. 2 emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje ubezpieczonym, którzy: ostatnio, przed zgłoszeniem wniosku o emeryturę, byli pracownikami oraz w okresie ostatnich 24 miesięcy podlegania ubezpieczeniu społecznemu lub ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym pozostawali w stosunku pracy co najmniej przez 6 miesięcy, chyba że w dniu zgłoszenia wniosku o emeryturę są uprawnieni do renty z tytułu niezdolności do pracy. Zgodnie z dyspozycją przepisu ust. 3 spełnienia warunków, o których mowa w ust. 2, nie wymaga się od ubezpieczonych, którzy przez cały wymagany okres, o którym mowa w ust. 1 pkt 1 i 2, podlegali ubezpieczeniu społecznemu lub ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z tytułu pozostawania w stosunku pracy.

Jednocześnie zgodnie z dyspozycją przepisu art. 46. ust. 1 ustawy emerytalnej prawo do emerytury na warunkach określonych w art. 29, 32, 33 i 39 przysługuje również ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. a przed dniem 1 stycznia 1969 r., jeżeli spełniają łącznie następujące warunki:

- 1) nie przystąpili do otwartego funduszu emerytalnego albo złożyli wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa;
- 2) warunki do uzyskania emerytury określone w tych przepisach spełnią do dnia 31 grudnia 2008 r.

Jak wynika z zestawienia powyższych przepisów podstawą uzyskania prawa do emerytury w wieku niższym niż powszechny jest spełnienie wskazanych przez przesłanek przed dniem 31 grudnia 2008 r. W tym przypadku oceniając prawo ubezpieczonego do emerytury bez znaczenia pozostaje data złożenia wniosku o emeryturę ale istotne jest wypełnienie przesłanek przed dniem 31 grudnia 2008 r.

Przedkładając powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy nie sposób podzielić poglądu Sądu Okręgowego, iż wnioskodawczyni spełniła przesłanki do nabycia prawa do emerytury wymienionej w art. 29 ustawy emerytalnej. Wskazać bowiem należy, iż Sąd I instancji badający sprawę winien był dokonać oceny spełniania przez wnioskodawczynię przesłanek na dzień 31 grudnia 2008r. Zgromadzony materiał dowodowy wskazuje, iż wnioskodawczyni na dzień 31 grudnia 2008 roku nie posiadała 30 lat okresów składkowych i nieskładkowych.

Przepisy art. 7 i 8 ustawy emerytalnej enumeratywnie wymieniają jakie okresy należy zaliczyć do okresów składkowych i nieskładkowych. Zgodnie z treścią przepisu art. 7 pkt 5 ppkt a okresami nieskładkowymi są przypadające przed dniem nabycia prawa do emerytury lub renty okresy urlopu wychowawczego, urlopu bezpłatnego udzielonego na podstawie przepisów w sprawie bezpłatnych urlopów dla matek pracujących opiekujących się małymi dziećmi, innych udzielonych w tym celu urlopów bezpłatnych oraz okresy niewykonywania pracy - z powodu opieki nad dzieckiem w wieku do lat 4 - w granicach do 3 lat na każde dziecko oraz łącznie - bez względu na liczbę dzieci - do 6 lat. Natomiast w myśl przepisu art. 7 pkt 9 okresami nieskładkowymi są okresy nauki w szkole wyższej na jednym kierunku, pod warunkiem ukończenia tej nauki, w wymiarze określonym w programie studiów. Zgodnie z treścią przepisu art. 5 ust. 2 ustawy emerytalnej przy ustalaniu prawa do emerytury i renty oraz obliczaniu ich wysokości okresy nieskładkowe uwzględnia się w wymiarze nieprzekraczającym jednej trzeciej udowodnionych okresów składkowych.

Wnioskodawczyni bez wątplenia wykazała posiadanie na dzień 31 grudnia 2008 r. 20 lat i 3 miesięcy okresów składkowych. Jednocześnie wnioskodawczyni posiada też 13 lat, 6 miesięcy i 11 dni okresów nieskładkowych. Jednakże z uwagi na treść cytowanego powyżej przepisu art. 5 ust. 2 ustawy emerytalnej okresy nieskładkowe wnioskodawczyni powinny być ograniczone do okresu 6 lat i 9 miesięcy. Tym samym z powyższego jednoznacznie wynika, iż wnioskodawczyni posiada jedynie 27 lat okresów składkowych i nieskładkowych liczonych do uprawnień emerytalnych. Wobec powyższego jednoznaczne jest, iż wnioskodawczyni nie spełniła przesłanek koniecznych do uzyskania prawa do emerytury. W tym zakresie nieprawidłowo Sąd Okręgowy wyliczył wnioskodawczyni okresy nieskładkowe. Jak wynika bowiem z treści uzasadnienia Sąd I instancji doliczył wnioskodawczyni okres studiów do okresów nieskładkowych dopiero po uprzednim ich ograniczeniu do 1/3 okresów składkowych. Natomiast prawidłowe zastosowanie przepisu art. 7 ustawy emerytalnej w związku z art. 5 ustawy emerytalnej prowadzi do wniosku, iż okres

studiów wnioskodawczyni winien być jej wliczony do całości okresów nieskładkowych i dopiero taka łączna liczba okresów nieskładkowych jest ograniczana na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy emerytalnej.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego Sąd I instancji nieprawidłowo powołał się na treść uchwały Sądu Najwyższego z dnia 18 maja 2011 roku, sygn. akt I UZP 1/11. Wskazana uchwała Sądu Najwyższego zapadła w zupełnie odmiennym stanie faktycznym oraz dotyczyła zupełnie innej sytuacji prawnej. Sąd Najwyższy analizował bowiem okoliczności związane ze spełnieniem przez ubezpieczoną przesłanki wymienionej w treści przepisu art. 29 ust. 2 pkt 2 ustawy emerytalnej tj. dotyczącej 6 miesięcznego okresu podlegania ubezpieczeniu społecznemu w stosunku pracy w okresie 24 miesięcy przed złożeniem wniosku o emeryturę. Uchwała Sądu Najwyższego rozwiązywała wątpliwości związane z uznaniem urlopu wychowawczego za okres podlegania ubezpieczeniom społecznym. Tym samym niniejsza uchwała nie ma zastosowania w niniejszej sprawie.

Reasumując, należy stwierdzić, że bezpodstawnie Sąd Okręgowy uznał, że wnioskodawczyni wykazała warunek posiadania 30 lat okresów składkowych i nieskładkowych i w konsekwencji, że spełniła przesłanki do nabycia prawa do wcześniejszej emerytury.

Z tych względów Sąd Apelacyjny uznał, że decyzja organu rentowego była prawidłowa, a wyrok Sądu Okręgowego, jako nietrafny, na mocy art. 386 § 1 kpc podlega zmianie.

R.S.